

א) ומדרש ג. ב"ב גג, ט) ב"מ גג: א) געלט כסף: ז) ז"ל, ד) ז"ל אין ב"ב, ט) ז"ל זמנר ש"ל

מופך תוה'

א. של חבירו חן את אשתו, רש"י, ב. אלא מנהו, ונטול מה שהנהנו, רש"י, ג. עד כדי דמיון, דמיון, ר"פ, ה. גלגל: שכן טורח, ו. ואמאי יחזור ונטול הא מבריה איר הוא, א"ע: דאית ליה פסידא מ"מ מדעתו הוא רש"י, ט. דמיון דשומר חנם לא מחייב אין חילוק בין שיה לאניש דקדק ברעוים ובמקלות בשכר דחור ונטול שכן מבעיה כדי שיעסק להבירה את האיר מו"מ ממוטת קח ע"ל ד"ה מן, ט. ולא ברי דיוקא, דכלא הצלתו יכול להיות שלא היה בא, מו"מ ב"מ לא ע"כ ד"ה א"ש פ, ו. ומחזיר אבירה, מו"מ ב"מ טא, דהוא מנהו גמור א"ש, רש"י, ז. חן את אשתו נמי שמא היא תעשה מלאכה ויספיקו מעשה ידיו למונותיה, או אביר וקריבתי ויספיקו לה מנותיה, רש"י, י. משכר טורח והוצאתו, שהיו החזק מוזמן וברור שיבאו, וכמציל מפי האיר דמי, ר"ל, ופי' אותו בדמים מועטים, מו"מ ב"מ טא, יחן ללוקח מה שהנהנו, ושמ"ר ב"ב כמה היה רוצה ליתן על הקרקע שהיתה מוחזרת לו, ר"ל, ועי' פסוק רבינו, ג. כספך רביתו גרשום ז"ל, ולא דמי כלל למכירת ארי מנכסי חבירו, ר"ל, יחזיר לו כל הדמים שנתן, ר"פ, י. ומה שבא ליד העבדים אין מצוי החזור לידו ישראל בלא דמים, ר"ל, וי' גלגל, הוי כמציל מפי האיר, ר"ל, יט. ואינו נוהן לו כל מה שהוציאו כמור רוצה שיקום במקלות, ודחת כוון לטובת בעל הצאן, אבל הכא לצורך עצמו קנאו הלך אין לו אלא מה שהנהנו, ר"ל, ועי' ר"פ, כ. וליכא למימר נמי דקני ליה לוקח בירוש ושינוי רשות, דהא אין קרקע נגדלת, ר"פ, כז, מאי שנא [מן]הוא דרועה שקדם ברעוים ובמקלות [דאמרין] דחור ונטול דמיון כמבעיה אלמא שכול כל הפסדו, ר"פ, כז, נאבל בהודיא דרעוים ומקלות אין הבעלים שם ולכן עשו חקנא שישל כל דמיון, ר"פ, כז, מוירי בדאפטר לרועה למיטרח אחר ולקאפויה, דאי לאו הכי כי הויא דחור אנוס ערוגה שנפלה בה ה"י הוי אנוס פטר הערונות, ואפי' כולל רב כהנא באכילת אוהה ערוגה כולה, ר"ל,

הכונס פרק ששי בבא קמא

לא מצעיא אכלה דמשלמס, מיהא מה שנהנית אע"ג דלא פשע בשמירתה דהא נהנית: **אכל נחבטה**, דאפי' זהיהא הויקא אנוסה הוואי: **אימא**, האי צעל השדה מצריח ארי מנכסי חבירו הוא שהזיל את צהמת חבירו שלא נחבטה בקרקע ומנהו הוא דעבד ומידי לא לשקול קמ"ל: **סוחלקס נמינו רגליה**, מנה"ר לגינה דלונסקא דלא סלקא אדעתיה הוא: **לא שנו**, דמה שנהנית הוא דמשלמת ולא מה שהויקא: **אלא**, שאכלה מיד צהמה ערוגה שנפלה שם דמיון דלונסקא היא נפילה אנוסה היא נמי באכילמה דמיון דחורא לתצוה מותה לא מוקמה אנפשה: **אכל הלכה מערוגה לערוגה ואכלה משלמת מה שהויקא: לא סימא עד שחלל לדעס**, שידעו הצעלים שיחלל: **ותחזור לדעס**, שלא נעל צפניה כראוי: **אלא כיון שיחלל לדעס**, שידעו ציציחמה: **דף על גז שחורה שלא לדעס**, להשחא לא סגי לה בשמירה פחותה דלמר ליה כיון דילפא כו': **תחלתו נפשיעה**, כלאו ליה היה לו לשומרה שלא תכנס ותאכל: **וסופו באונס**, לא היה יודע שתלד: ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא ה"כיון שיצתה לדעת אע"פ שחורה שלא לדעת מ"מ דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשתמטתו לתתם רהטא: ירדה כדרכה והויקא משלמת מה שהויקא: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והויקא במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב פטור מאי מי אמרינן כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנמורה ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי ששיב אצידמו של חבירו^א אכל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"י זה דהא הכא בשמעמין משמע דאי הוא מדעתו הוא חשיב מצריח ארי ולא היה נוטל כלום אעפ"י שהוא מזיל חבירו מן ההפסק לא עשו תקנה ונראה לר"י דמצריח ארי שאינו נוטל שכן היינו כשאין הדבר צרור שיבא ליד הפסק^ב כגון שהארי רחוק ואין יודע ש יבא הארי אם לאו ואין מזילו אלא מדאגה ומן הפסק שדואג שמא יבא אכל אם הדבר צרור שיבא ליד הפסק ולידי דריסת הארי או מזיל מפי הארי עצמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו^ג והך דשמעמין מיייר שהזילו ירקות מעצר בעלמא שאין בעל הצהמה רואה שתצטב צהמתו בדרך ותלעטר אע"פ שלא היו דמיה נפחתין צדק ולכן היה נחשב מצריח ארי אי הוא מדעתו ופורע חובו אין מזילו מהפסק דמה שהיה הלוא זקוק לפקעו אין זה הפסק שהרי נחמייב לו ואינו מזילו אלא מעצר בעלמא ותשיב מצריח ארי א"נ כדמפרש טעמא צירושלמי דכחוצות (פ"א)^ד ובגדרים (פ"ד)^ה מפייסא היונא ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפייס היונא ליה ויהיב לי משכנוי ואפי' צ"ח דוחק עצמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מואל הרבה בני אדם שהיו פורעין עבורי כי דרך אלוהים שמרחמים על אלוהיהם להחיל מן העבר הזה דהיינו מעין אותו טעם^ו והא דקרי בחזקת הצמים (ב"ב דף גג) מצריח ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דסכר מינה מיא והואיל מינה מיא אע"פ שמזילה מהפסק שהיה נהר שטיפה לא נקט לשון מצריח ארי לענין שיפטור חבירו משכר הצרחתו^ז אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה מיקון כמו רפך זה פורחא או נעל וגדר ופרך אלא מגין עליה פורחא שלא תבא ליד קלקול ורבינו גרשון פסק בתשובה אחת על אנס עכו"ם שאנס צימו של ישראל ובא ישראל אחר^ח ולקחו ממנו שלא יחזור לבעלים בחנם^ט אכל רש"י פ"י בהנוקין (גיטין דף נח: א') גבי עכו"ם הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין זו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגזל בעלמא ואינו מסור בידו להגרו אין זו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"ב חדש לא בל זו עשה לכופו הלכך אין מכירת העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר^י דלא מצעיא צמקוס שאם לא קנאו ישראל לא היה חורר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אבוד מן הבעלים לגמרי דלא חשיב מצריח ארי כיון שמזילו מן ההפסק ואפי' קנאו בשויו מזילו מהפסק הוא^{יא} כמו מקדים ברעוים ובמקלות בשכר דאמרין שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכושרא דחיותא או לטריחא ימירחא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה חורר לבעלים דברים הללו כל עשה שירצו דהשתא אין מזילו מן ההפסק אעפ"כ אין לדמותו כלל למצריח ארי דכיון שיא לא הצית מחזקת ישראל ובא ליד הנכרי^{יב} זה מוואיל מיד הנכרי ומחירו ליד ישראל לא דמי למצריח ארי^{יג} ונטול מה שהנהנו^{יד} ואותם היהודים הבוחרים מעוים והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אם הניח הקרקעות ביד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר ר"י שאם בא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונטול מה שהנהנו דאין זה דינא דמלכותא אלא גזילה כי ראינו צמדיה סבציומיו משפטס היהודים לעמוד כמו פרחים בכל מקום שירצו וצדין מלכותא היו מופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיאזו ואין לו כל הפסדו^{כה} דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה^{כו} יתנה (עם) המזיל לשלם חמורו^{כז} ועוד דע"כ מיייר שיכול להחיל על ידי הדחק דאלי"כ לימא ליה מהפקר קוצינא כדאמרין התם על חצית של דבש ומ"מ שכרו נותן לו דמתקמא ויחא ליה שכל מי שזיל יטול שכר כל זמן שלא ימחה בידו כיון שאין יכול להחיל אלא ע"י הדחק: **א"א שנו באותה ערוגה**,^{כח} דכיון שתחלת נפילתה צהמה ערוגה באונס אינו חייב להעלותה מאותה ערוגה אכל מערוגה לערוגה הוי כשדה אחר: שמן

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו אית ציה פסידא, וא"ת והרי פורע חובו^א דחשבינן ליה מצריח ארי צריס אין צין המודר (גדרים ד' גג) אע"ג דאית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מצריח ארי מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' אית ליה פסידא כמו פורע חובו חשיב מצריח ארי הארי שלא מדעתו א"נ מצריח ארי מנכסי חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא חבירו מכירו להצריח ארי מעמדו לית ליה פסידא למצריח הארי אית ליה פסידא וכיון דאיתא תרמי שלא מדעתו ואית ליה פסידא לא חשיב מצריח ארי^ב אכל מדעתו אפי' אית ליה פסידא או שלא מדעתו ולית ליה פסידא חשיב מצריח ארי ואין נותן לו אפי' שכרו ואי"ת דבסוף השוכר [את] הפועלים (ב"מ גא:) אמר דשומר חסם שהיה לו לקדם ברעוים ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר חסם חסם וט"ש^ג צשכר^ד ומסיק דחור^ה ונטול^ו מצ"ה ומשמע דשומר חסם לא מחייב לקדם צשכר אכל כ"ש אם קדם צשכר דשפיר עזר ונותנים לו מה שהזילו ומסתברא דזה ח"כ איניש דעלמא שאינו שומר ונס שכן עצמו^ז נוטל^ח ואין סכרא לחלק צין רועה עצמו שמוטל עליו להמסקק ולשמוד לאניש דעלמא^ט ועוד אמרינן בהגזל צתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר חמורו וחמור חבירו והניח שלו והחיל של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו מיהא שקיל ולא אמרינן מצריח ארי בעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף גא: ושם) לא אמר דליהוי כמצריח ארי בעלמא ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

עין משפט נר מצווה

בב א ב ב ד מ"י פ"ג מהלכות נזקי ממון הלכה יא סמך עשין סו טושי"ע ח"מ סימן סד פטק"ו:

בג ד מ"י שם הלכה יב ועי' בהשגות ונמ"מ טושי"ע שם פטק"ב:

גליון הש"ס

גבי איבעי לך עבורי עיין בב"מ דף גא ע"ב תוספות ד"ה איבעי לך:

רבינו חננאל

אמר רב כהנא לא שנו אלא באותה ערוגה, אבל מערוגה לערוגה משלמת מה שהויקא, ורבי יוחנן אמר אפילו מערוגה לערוגה וכו', [ו]קיימא לן כר' יוחנן, אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שחורה שלא לדעת וכו', פ"י אף על פי שחורה שלא לדעת בעלים כגון ששמורה כראוי שנעלו בפניה ויצתה, או קשרה ויצתה וחלבה ונכנסו שם בנינה ברצונה.